แบบบันทึกองค์ความรู้รายบุคคล

๑. ชื่อองค์ความรู้ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

๒. ชื่อเจ้าของความรู้ นางสาวพัทธ์ธิดา บุญญานุสนธิ์

ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคล สังกัด ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครราชสีมา

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘ ๕๘๕๔ ๒๙๑๔ ID Line ๐๘๕๘๕๔๒๙๑๔

๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้

หมวดหมู่องค์ความรู้การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

- ☑ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้
- ☐ พื้นที่ต้นแบบ
- ☐ ปราชญ์/วิทยากร/ครูพาทำ

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

เนื่องด้วย กรมการพัฒนาชุมชน มีนโยบายขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายความยั่งยืนโลก สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ด้วยการน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปลูกพืชผักสวนครัวสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง บวกกับเรื่องการน้อมนำเอาหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา พช.”

ด้วย ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครราชสีมา ภายใต้สังกัด กรมการพัฒนาชุมชน ได้นำแนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืน ด้วยการน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปลูกพืชผักสวนครัวสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยการดำเนินการ บ้านพอเพียง โมเดล ๓๐ ตารางวา ซึ่งผู้คิดค้น คือ อาจารย์สุวัฒน์ ชำนาญกิจ และมูลนิธิ MOA ประเทศไทย โดย อาจารย์สมบูรณ์ เวชสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายเกษตรและอาหารธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแปลงเกษตรในรูปแบบ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม. เพื่อเป็นการสร้างความความมั่งคงทางด้านอาหาร มีผักที่ปลอดสารพิษรับประทานได้ตลอดปี พร้อมต่อยอดเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนผู้สนใจ เพื่อใช้ศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อภายในชุมชน ช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเกษตรกรรมธรรมชาติต่อไป ผู้จัดทำจึงได้ดำเนินการจัดทำเป็นองค์ความรู้ เพื่อให้ผู้ที่สนใจใช้ศึกษา พัฒนาต่อยอด นำไปปรับใช้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชนต่อไป

๕. รูปแบบ กระบวนการ หรือลำดับขั้นตอน

หลักการปลูกพืชตาม บ้านพอเพียง โมเดล ๓๐ ตารางวา โดยใช้หลักการดังนี้

๕.๑ หลักการปรับปรุงดิน

๕.๒ ใช้วัสดุคลุมดินอย่างทั่วถึง

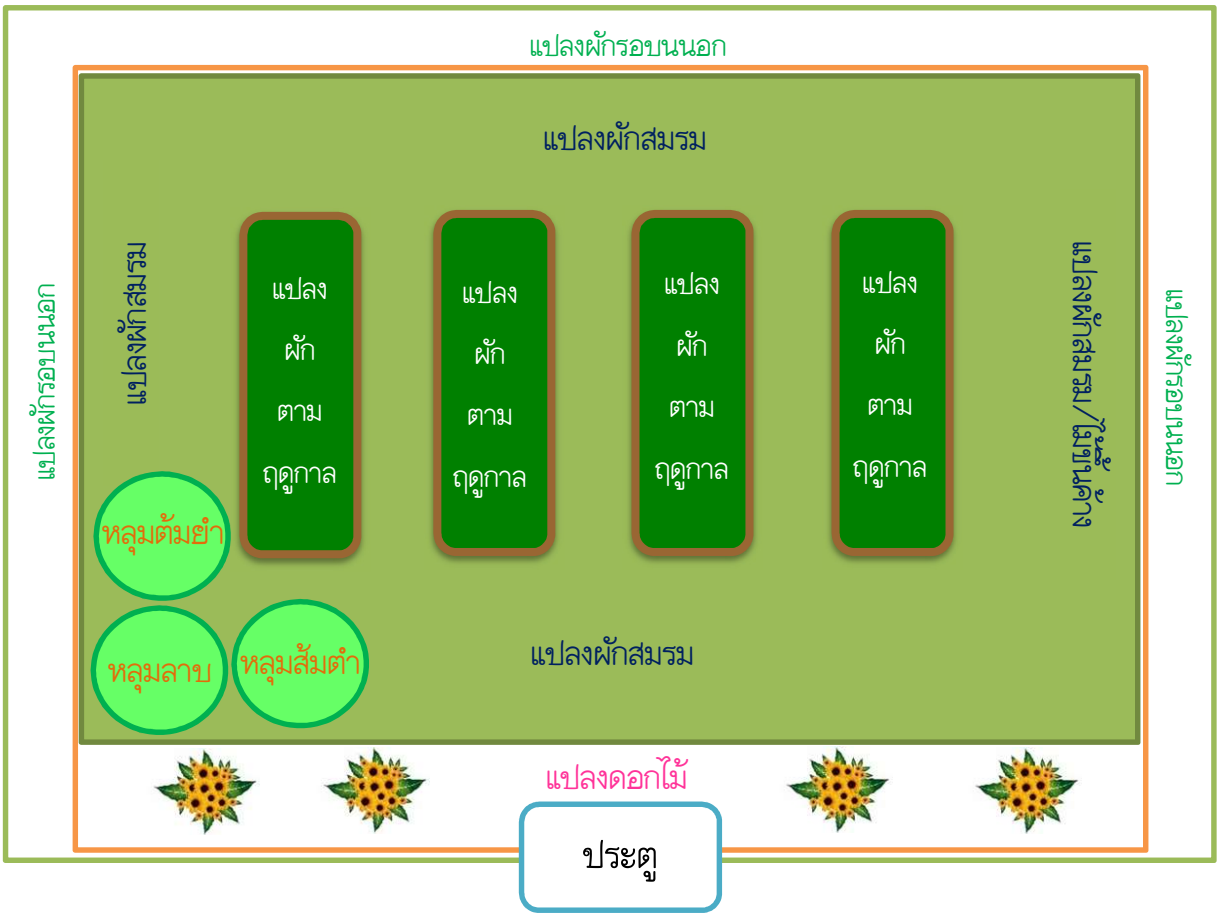
๕.๓ ปลูกพืชตามฤดูกาล

๕.๔ ปลูกพืชหมุนเวียน

๕.๕ อนุรักษ์แมลงและหนอน

รูปแบบบ้านพอเพียง โมเดล ๓๐ ตารางวา เป็นการใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์ โดยใช้พื้นที่ขนาด ๓๐ ตารางวา (๑๐ x ๑๒ เมตร) ในการปลูกผักสมรม ผักพืชบ้าน หรือผักที่ตนเองชอบรับประทานอย่างน้อย ๒๑ ชนิด และผักตามฤดูกาล โดยใช้หลักกสิกรรมธรรมชาติในการเพาะปลูก

แปลง โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

ผักที่ปลูกในแปลง โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม. ประกอบด้วย

- **แปลงผักสมรม** การปลูกผักหลากหลายชนิด อย่างน้อย ๒๑ ชนิด ดังนี้

  แปลงผักสมรม

  มะละกอ ข่า พริก กระชาย มะรุม มะเขือเปราะ กระเพรา ผักติ้ว โหระพา ตะไคร้ แมงลัก มะเขือเทศ มะเขือพวง ขิง วอเตอร์เครส แปะตำปึง กระบุก มะนาว มะกรูด กล้วย สาบเสือ

  แปลงผักสมรม / ไม้ขึ้นข้าง ดังนี้

  ถั่วพู ถั่วฝักยาว ดอกขจร ชมจันทร์

- **แปลงผักตามฤดูกาล** ดังนี้

  แปลงที่ ๑ ต้นหอม

  แปลงที่ ๒ ผักชีลาว ผักชี ผักกาดขาว

  แปลงที่ ๓ กุยช่าย ตั้งโอ๋

  แปลงที่ ๔ กวางตุ้ง ผักบุ้ง

- **แปลงดอกไม้** เพื่อล่อ และไล่แมลง ดังนี้

  ดอกดาวเรือง ดอกดาวกระจาย

- **แปลงผักรอบนอก** ดังนี้

  ตะไคร้ กระบุก

๖. เทคนิคในการปฏิบัติงาน

๖.๑ ก่อนเริ่มดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม. ต้องมีการประชุมชี้แจ้ง สร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ สำรวจพื้นที่ วางแผนต้นไม้ที่จะดำเนินการปลูกก่อนเริ่มดำเนินการ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

๖.๒ การเลือกพันธุ์ผักที่นำมาปลูก ไม่ต้องปลูกชนิดพันธุ์ผักเหมือนแบบ บ้านพอเพียง โมเดล ๓๐ ตารางวา สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับตนเอง คอบครัว หรือชุมชน เช่น ชอบรับประทานผักชนิดไหนก็ปลูกพันธุ์ผักชนิด นั้นๆ

๖.๓ การปลูกพันธุ์ผัก ก่อนดำเนินการปลูก ควรสังเกตทิศทาง ลม แดด น้ำ ก่อนปลูก

๖.๔ การจัดทำแปลงสาธิต โมเดล ๓๐ ตารางวา อาจปรับเปลี่ยนการจัดทำแปลงตามความเหมาะสมกับพื้นที่ บริบทของชุมชน หรือตามบริบทของศูนย์การเรียนรู้ เช่น ในพื้นที่มีหลุมพอเพียง

๖.๕ พืชตระกูลเดียวกันห้ามปลูกใกล้กัน เช่น กระเพรา โหระพา

๗. ปัญหาที่พบและแนวทางการแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่พบ

เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ดอกไม้ ที่นำมาปลูก ที่ซื้อจากร้านค้า มักมีการตัดต่อเมล็ดพันธุ์ หรือพันธุ์กรรมแล้ว ติดโรคพืช ส่งผลให้ไม่สามารถขยายพันธุ์ต่อได้ หรือต้นกล้าผักตายก่อนเจริญเติบโต

แนวทางแก้ไขปัญหา

นำเมล็ดพันธุ์ผัก ดอกไม้ พื้นบ้านที่มีมาเพาะปลูกเอง

๘. ประโยชน์ขององค์ความรู้

เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ที่สนใจ ได้นำองค์ความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับตนเอง ครอบครัว และขยายผลต่อชุมชนต่อไป ช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

๙. ข้อมูลประกอบอื่นๆ

ประโยชน์ของการดำเนินการ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

๙.๑ ใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์

๙.๒ เป็นแหล่งคลังอาหารตลอดทั้งปี

๙.๓ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจ

๙.๔ ได้รับประทานผักที่ปลอดสารพิษตลอดปี ส่งผลให้ร่างกายแข็งแรง

๙.๕ ช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

ก่อน ดำเนินการ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม

.

ระหว่าง ดำเนินการ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

หลัง ดำเนินการ โมเดล ๓๐ ตารางวา ศพช.นม.

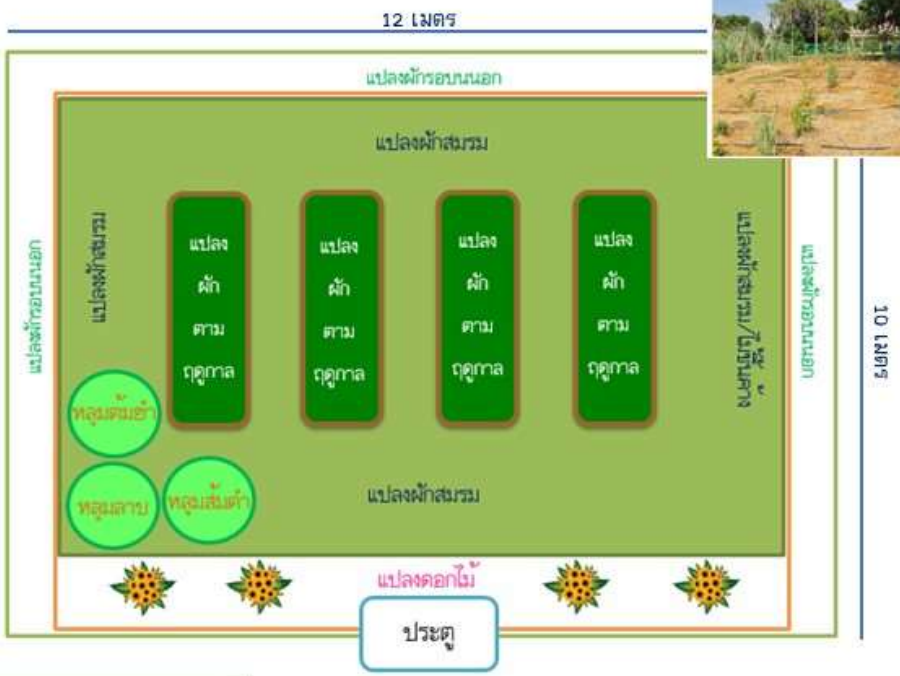

โมเดล 30 ตารางวา ศพช.นม.

รูปแบบบ้านพอเพียง โมเดล 30 ตารางวา เป็นการใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์
โดยใช้พื้นที่ขนาด 30 ตารางวา (10 x 12 เมตร) ในการปลูก
+ ผักสมรม - ผักพื้นบ้าน ผักที่ตนเองชอบรับประทาน อย่างน้อย 21 ชนิด
+ ผักตามฤดูกาล
โดยใช้หลักกสิกรรมธรรมชาติ

หลักการปลูกพืชตามแบบ บ้านพอเพียง โมเดล 30 ตารางวา
- หลักการปลูกพืชบำรุงดิน
- ใช้วัสดุคลุมดินอย่างทั่วถึง
- ปลูกพืชตามฤดูกาล
- ปลูกพืชหมุนเวียน
- อนุรักษ์แมลงและหนอน

ปรับปรุง บำรุงดิน
เกษตรธรรมชาติ
ไม่ใช้สารเคมี
ไม่ใช้ยาฆ่าแมลง

ประโยชน์
- ใช้พื้นที่ว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์
- เป็นแหล่งคลังอาหารตลอดปี
- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจ
- ได้รับรับประทานผักที่ปลอดสารพิษตลอดปี ส่งผลให้ผู้รับประทานมีร่างกายแข็งแรง
- ช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

แปลงผักรอบนอก
เช่น ตะไคร้ กระบุก ฯ

แปลงดอกไม้ - เพื่อ ล่อ - ไล่แมลง
เช่น ดอกดาวเรือง ดอกดาวกระจาย ฯ

แปลงผักสมรม
ปลูกผัก อย่างน้อย 21 ชนิด
เช่น มะละกอ ข่า พริก กระชาย มะรุม มะเขือเปราะ กระเพรา ผักติ้ว โหระพา ตะไคร้ แมงลัก มะเขือเทศ มะเขือพวง ขิง วอเตอร์เครส แปะต่าปึง กระบุก มะนาว มะกรูด กล้วย สาบเสือ

แปลงผักสมรม / ไม้ยืนต้น
เช่น ถั่วพู ถั่วฝักยาว ดอกขจร ชมจันทร์

แปลงผักตามฤดูกาล - พืชพึ่งพา
เช่น
แปลงที่ 1 ต้นหอม
แปลงที่ 2 ผักชีลาว ผักชี ผักกาดขาว
แปลงที่ 3 กุยช่าย ตั้งโอ๋
แปลงที่ 4 กวางตุ้ง ผักบุ้ง